

NACRT

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI

Zagreb, rujan 2018.

PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4., članku 52. te članku 69. stavku 3. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnoga suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti uređuje se knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske.

U razdoblju od donošenja Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97., 5/98. - Ispravak, 104/00., 87/08. i 69/09.) i do danas nije bilo većih izmjena u tekstu Zakona. U navedenom razdoblju došlo je do znatnih društvenih, gospodarskih i tehnoloških promjena na globalnoj i nacionalnoj razini koje su utjecale na sve aspekte knjižničnog poslovanja – od tradicionalnih knjižničnih zadaća do preuzimanja novih društvenih uloga u kulturi, informiranju, obrazovanju i potpori društvenoj integraciji, društvenoj koheziji i društvenom uključivanju. Od suvremenih knjižnica se očekuje da budu posrednici između lokalnih i globalnih dimenzija suvremenog društva na temelju paradigmi hibridne knjižnice, digitalne knjižnice i knjižnice kao relevantnog društveno-komunikacijskog središta svoje zajednice. Kako su se uz knjižnice pojavili i novi, tržišno orijentirani ponuđači informacijskih usluga, društvo od knjižnica očekuje da i nadalje ostvaruju svoju misiju neprofitnih ustanova koje omogućuju jednakopravan pristup informacijama i zabilježenom znanju te da sudjeluju u smanjivanju digitalnog jaza, procesima cjeloživotnog učenja, društvenom uključivanju, društvenoj integraciji i društvenoj koheziji u društvu.

Do promjena je došlo i u ulogama i zadaćama knjižničara, koji uz tradicionalna znanja i vještine u upravljanju knjižničnim zbirkama i informacijsko-referalnoj djelatnosti trebaju stjecati nove stručne kompetencije koje im omogućuju da se prilagođavaju promjenama u društvenom okruženju i time budu važni čimbenici društveno učinkovite knjižnice u zajednici.

Određeni načini djelovanja knjižnica, njihove službe i usluge (poput digitalizacije, prikupljanja digitalnih matrica, organizacije online usluga, osnutka i upravljanja repozitorijima digitalne građe, zaštite baštine u digitalnom okruženju) nisu ni mogli biti obuhvaćeni važećim Zakonom jer se u vrijeme njegova donošenja nisu još pojavile ili su bile tek na samim počecima razvoja.

Odredbe o slobodnom pristupu informacijama i javnom pristupu mreži, zaštiti privatnosti i poštivanju autorskog i srodnih prava, digitalizaciji i digitalnoj knjižnici, međuknjižničnoj posudbi, obveznom primjerku elektroničkih publikacija te o stalnom stručnom usavršavanju, samo su neke od odredbi koje je potrebno na odgovarajući način urediti odnosno unijeti u Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti u skladu s dostignutim stupnjem razvoja odnosno potrebi pružanja podrške snažnijem razvoju djelatnosti.

Odredbama postojećeg Zakona o knjižnicama nisu obuhvaćeni svi pravni oblici obavljanja knjižnične djelatnosti u Republici Hrvatskoj tako da se knjižnica može osnovati samo kao ustanova. Ovakvo stanje u praksi stvara prepreke u pogledu osnivanja novih knjižnica te je stoga potrebno omogućiti obavljanje knjižnične djelatnosti bez ograničenja s obzirom na pravni oblik, sukladno Zakonu o uslugama (Narodne novine, broj 80/11).

Također, od donošenja Zakona o knjižnicama 1997. na međunarodnoj su razini usvojeni brojni dokumenti koji uređuju knjižničnu djelatnost i ističu važnu ulogu knjižnica u demokratizaciji društva, razvoju informacijskog društva, kao i važnost knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, obrazovanja, znanja i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva. U postupku izrade Zakona potrebno je uzeti u obzir Preporuke Vijeća Europe i druge međunarodne dokumente namijenjene knjižničarskoj struci.

Knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, visokoškolske, sveučilišne, znanstvene i specijalne knjižnice.

Prema statističkim podacima Državnog zavoda za statistiku u Republici Hrvatskoj u 2016. godini djelovalo je 1768 knjižnica s 4066 zaposlenih djelatnika, od kojih je njih 3380 zaposleno na stručnim poslovima. Od ukupnog broja knjižnica samostalno je 169 knjižnica, 100 knjižnica je u sastavu drugih knjižnica, a 1499 knjižnica u sastavu je ustanova/poduzeća. Prema vrsti knjižnica: 1 nacionalna knjižnica (300 zaposlenika), 7 sveučilišnih (174 zaposlenika), 118 visokoškolskih (332 zaposlenika), 2 općeznanstvene (48 zaposlenika), 146 specijalnih knjižnica (223 zaposlenika), 277 narodnih knjižnica (1660 zaposlenika), 858 osnovnoškolskih knjižnica (919 zaposlenika) i 359 srednjoškolskih knjižnica (410 zaposlenika). Članova knjižnica bilo je 1 309 484, a od ukupno korištene knjižnične građe (11 492 797 jedinica) najviše su se koristile knjige i brošure (68,6%) te novine (18,13%). Najviše se građe koristi u narodnim knjižnicama (40,91%).

Vrijedno je istaknuti da je Zakon o knjižnicama iz 1997. potaknuo razvoj djelatnosti i omogućio osnivanje novih knjižnica (173 samostalne narodne knjižnice danas nasuprot 44 koliko ih je bilo 1997.) i zapošljavanje stručnog knjižničarskog osoblja u svim vrstama knjižnica što je izdvojilo knjižnice.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju predloženim Zakonom

Predloženim Zakonom uređuje se sljedeće:

- uređuje se sadržaj knjižnične djelatnost te vrste knjižnica, uvjeti za osnivanje knjižnica, Upisnik knjižnica, statusne promjene i prestanak rada knjižnica
- određuje se značenje pojedinih pojmova u Zakonu

- određuje se status kulturnog dobra za jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, rukopise i drugu knjižničnu građu javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno pravne osobe koje su u njihovom pretežitom vlasništvu
- određuje se status kulturnog dobra za Croaticu, nacionalnu zbirku knjižnične građe, pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu
- uređuje se ustroj i upravljanje knjižnicama te se propisuje da javna knjižnica ima upravno vijeće, ravnatelja i stručno vijeće te se uređuje ustroj i upravljanje knjižnicom u sastavu
- proširuje se opseg rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, njezine zadaće te uređuje ustroj i upravljanje
- uređuju se sredstva za rad knjižnica te se propisuje financiranje redovne djelatnosti i posebnih programa i zadaća knjižnice
- uređuje se knjižnični sustav Republike Hrvatske te matična djelatnost
- propisuje se donošenje Nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti od strane Vlade Republike Hrvatske
- uređuje se osnivanje, zadaće, sastav i djelovanje Hrvatskog knjižničkog vijeća
- propisuje se obuhvat, svrha prikupljanja i postupanje s obveznim primjerkom
- uređuje se nadzor nad stručnima radom knjižnica te nadzor nad provedbom Zakona
- uređuju se prekršajne i prijelazne odredbe.

3. Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

- osigurat će se kontinuirani razvoj knjižnične djelatnosti u promijenjenom gospodarskom, socijalnom i tehnološkom društvenom okruženju
- uredit će se sadržaj knjižnične djelatnosti
- odredit će se status kulturnog dobra za knjige i ostalu tiskanu građu (novine, časopisi, plakati i dr.) nastalu do 1850. godine te svu rukopisnu građu javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, ima status kulturnog dobra
- određuje se status kulturnog dobra za Croaticu, nacionalnu zbirku knjižnične građe pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu
- katalozi javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno pravne osobe koje su u njihovom pretežitom vlasništvu, u koje je upisana knjižnična građa koja ima status kulturnog dobra postat će sastavni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske
- propisat će se vrste knjižnica, uvjeti za osnivanje knjižnica, Upisnik knjižnica, statusne promjene i prestanak rada knjižnica i omogućiti fizičkim i pravnim osobama osnivanje knjižnica
- uredit će se ustroj i upravljanje javnim knjižnicama i knjižnicama u sastavu pravnih osoba
- odredit će se djelokrug rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i njezine zadaće u okviru knjižničkog sustava Republike Hrvatske
- uredit će se način financiranja rada knjižnica, financiranje redovne djelatnosti i posebnih programa knjižnice
- uredit će se knjižnični sustav Republike Hrvatske te matična djelatnost

- uvest će se obveza donošenja nacionalnog plana razvitka knjižnične djelatnosti, standarda i preporuka za rad knjižnica
- propisat će se zadaće, sastav i djelovanje Hrvatskog knjižničkog vijeća
- propisat će se obuhvat, svrha prikupljanja i postupanje s obveznim primjerkom
- osigurat će se nadzor nad stručnim radom knjižnica te nadzor nad zakonitošću rada i općih akata knjižnica
- uredit će se prekršajne odredbe.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske te druga pitanja od značenja za obavljanje knjižnične djelatnosti.

(2) Knjižnična građa i knjižnična djelatnost od interesa su za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 2.

Ovim se Zakonom:

- osigurava obavljanje knjižnične djelatnosti kao javne službe
- potiče razvoj knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, odgoja, obrazovanja, znanosti i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva
- osigurava dostupnost knjižnične građe i informacija radi jačanja kompetencija za razvoj demokracije, gospodarstva, znanosti i sudjelovanja u informacijskom društvu
- osigurava zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra
- utvrđuju načini financiranja knjižnične djelatnosti.

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju ova značenja:

1. *knjižnična djelatnost* obuhvaća organiziranje i pružanje javnosti kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih usluga zasnivajući ih na sustavnom odabiru, prikupljanju, stručnoj obradi, pohranjivanju, zaštiti i davanju na korištenje knjižnične građe te slobodnom pristupu izvorima informacija
2. *knjižnica* je pravna osoba koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno odredbama ovoga Zakona
3. *knjižnica u sastavu* je ustrojstvena jedinica ustanove ili druge pravne osobe koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno odredbama ovoga Zakona
4. *javna knjižnica* je neprofitna pravna osoba koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno ovom Zakonu, a kojoj je osnivač Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne

(regionalne) samouprave, pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno zajedno s njima druga pravna i fizička osoba

5. *privatna knjižnica* je knjižnica kojoj je osnivač druga pravna ili fizička osoba
6. *knjižnična građa* je svaki jezični, slikovni i zvučni dokument u analognom ili digitalnom obliku informacijskog, umjetničkog, obrazovnog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, odnosno sva druga građa koju knjižnica posjeduje u svojem fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima
7. *knjižnični fond* je skup knjižnične građe koju određena vrsta knjižnice posjeduje
8. *knjižnična zbirka* je dio knjižničnog fonda sastavljen prema opće prihvaćenim stručnim načelima i kriterijima
9. *nakladnik* je fizička ili pravna osoba koja je publikaciju objavila sukladno posebnom propisu
10. *publikacija* je svaki zapis informacije na bilo kojem nositelju koji je objavljen, izrađen, prerađen u analognom ili digitalnom obliku, stavljen na raspolaganje javnosti
11. *obvezni primjerak* obuhvaća publikacije koje nakladnici u Republici Hrvatskoj sukladno ovom Zakonu dostavljaju Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i drugoj depozitnoj knjižnici radi pohrane i zaštite te stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe
12. *digitalna knjižnica* je organizacija koja može biti i virtualna, a sustavno nabavlja digitalni sadržaj, upravlja njime i dugoročno ga štiti te nudi korisničkim skupinama zajedno s posebnim funkcionalnostima vezanim za taj sadržaj, u skladu s utvrđenim pravilima i mogućnostima mjerenja kvalitete.

Članak 4.

(1) Na zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja je kulturno dobro Republike Hrvatske u pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuje se zakon i drugi propisi kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(2) Na korištenje knjižnične građe kojoj nije istekao rok autorsko pravne zaštite primjenjuju se propisi iz područja autorskog prava.

Članak 5.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

II. KNJIŽNIČNA DJELATNOST

Članak 6.

(1) Knjižnična djelatnost obuhvaća:

- nabavu knjižnične građe i izgradnju knjižničnih zbirki

- stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, te provođenje mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro
- pružanje informacijskih usluga i davanje na korištenje knjižnične građe uključujući međuknjižničnu posudbu
- digitalizaciju knjižnične građe
- usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora
- vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice
- prikupljanje statističkih podataka vezanih uz provedbu propisa kojima se uređuju autorska i srodna prava
- pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa te
- obavljanje i drugih poslova sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

(2) Prilikom obavljanja digitalizacije knjižnične građe iz svojih zbirki knjižnice su dužne poštivati norme za digitalizaciju građe, izradu arhivskih i korisničkih primjeraka te metapodataka sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 7.

Knjižnice su dužne poduzimati mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provoditi postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe, a koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničnog vijeća.

III. ORGANIZACIJA KNJIŽNICA

Članak 8.

(1) Prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda vrste knjižnica su: nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, visokoškolska, znanstvena i specijalna knjižnica.

(2) Pojedine knjižnice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadaće više vrsta knjižnica.

Članak 9.

(1) Javnu knjižnicu kao ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(2) Privatnu knjižnicu može osnovati druga pravna i fizička osoba.

(3) Više osnivača iz stavka 1. ovoga članka može zajednički osnovati javnu knjižnicu, odnosno više osnivača iz stavka 2. ovoga članka može osnovati privatnu knjižnicu, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(4) Javnu knjižnicu mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(5) Knjižnicu u sastavu osniva pravna osoba kao svoju podružnicu, odnosno kao svoju ustrojstvenu jedinicu.

Članak 10.

(1) Školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni su osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti.

(2) Općine i gradovi s više od 3 000 stanovnika dužni su samostalno ili zajedno osnovati narodnu knjižnicu kao ustanovu te njezine podružnice na svojem području osim u slučaju kada djelatnost narodne knjižnice već obavlja koja druga knjižnica na njihovu području za rad koje su osigurali sredstva.

(3) Općine i gradovi s manje od 3 000 stanovnika, a koji nemaju narodnu knjižnicu, dužni su posebnim ugovorom obavljanje djelatnosti narodne knjižnice povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj općini i gradu ili osigurati osnivanje podružnice te narodne knjižnice na svojem području.

(4) U svrhu osiguranja knjižnične usluge za svako naselje, općine i gradovi dužni su zajedno sa županijom na čijem su području, osigurati uslugu pokretne knjižnice, koja se pruža svim korisnicima koji žive na udaljenim područjima tih općina, gradova i županije, sukladno ovom Zakonu i propisanim standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 11.

(1) Knjižnica se može osnovati ako su, sukladno odredbama standarda za pojedinu vrstu knjižnica, osigurani:

- knjižnična građa

- prostor, oprema i pristup informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji
- sredstva za rad
- rad stručnih knjižničarskih djelatnika
- program rada i razvitka.

(2) Postojanje uvjeta iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture za narodne i specijalne knjižnice, a ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva.

(3) Osnivač knjižnice dužan je pribaviti rješenje iz stavka 2. ovoga članka prije traženja upisa u sudski ili drugi registar.

(4) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 12.

(1) Knjižnice svoju djelatnost obavljaju sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica, kojima se uređuju poslovi i usluge, kadrovski i tehnički uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knjižnica, standardi za digitalnu knjižnicu, kao i prava i dužnosti korisnika knjižničnih usluga.

(2) Standarde iz stavka 1. ovoga članka donosi:

- za narodne, specijalne knjižnice i digitalne knjižnice ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća
- za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne ministar nadležan za znanost i obrazovanje uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

(3) Rad i razvoj knjižnica u Republici Hrvatskoj osigurava se temeljem nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Članak 13.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu vodi Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj u svrhu praćenja stanja u knjižničnoj djelatnosti.

(2) Sadržaj Upisnika iz stavka 1. ovoga članka uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

Članak 14.

- (1) Knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama ovoga Zakona i zakona temeljem kojega je osnovana.
- (2) Odluku o prestanku i statusnim promjenama javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osnivači mogu donijeti samo uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za kulturu za narodne i specijalne knjižnice, odnosno ministra nadležnog za znanost i obrazovanje za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Odluka o prestanku i statusnim promjenama knjižnice iz stavka 2. ovoga članka te privatnih knjižnica mora sadržavati odredbe o zaštiti i smještaju knjižnične građe i knjižnične dokumentacije na temelju prethodnog mišljenja Hrvatskog knjižničnog vijeća.

Članak 15.

Ustrojstvo i upravljanje knjižnicom uređuje se statutom ili drugim općim aktom knjižnice, odnosno općim aktom pravne osobe u čijem je sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Članak 16.

- (1) Tijela javne knjižnice su: ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Privatna knjižnica ima tijela propisana temeljem zakona kojega je osnovana te stručno vijeće sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 17.

- (1) Javna knjižnica s više od deset zaposlenih ima upravno vijeće.
- (2) Upravno vijeće ima pet ili sedam članova, od kojih većinu imenuje osnivač iz redova istaknutih kulturnih, javnih, znanstvenih djelatnika, pravnih, ekonomskih i financijskih stručnjaka, jednoga bira stručno vijeće, a ako ono nije osnovano, stručno knjižničarsko osoblje iz svojih redova, te jednoga člana biraju svi radnici sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi.
- (3) Za člana upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka osnivač može imenovati osobu koja ima završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij.

(4) Kada je osnivač javne knjižnice Republika Hrvatska članove upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka imenuje i razrješuje nadležno ministarstvo u čijem je djelokrugu rad knjižnice, sukladno aktu o osnivanju, a kada je osnivač javne knjižnice jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, članove upravnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka imenuje i razrješuje predstavničko tijelo.

(5) Način izbora članova upravnog vijeća, trajanje mandata, donošenje odluka i druga pitanja u svezi s radom upravnog vijeća uređuju se statutom javne knjižnice.

Članak 18.

(1) Upravno vijeće:

- donosi plan rada i razvitka knjižnice
- razmatra izvršavanje plana rada i razvitka knjižnice
- odlučuje o financijskom planu i godišnjem financijskome izvještaju
- donosi statut i druge opće akte
- utvrđuje način i uvjete korištenja knjižnične građe
- odlučuje o promjenama u organiziranju rada knjižnice te
- obavlja druge poslove određene ovim Zakonom, drugim propisom, aktom o osnivanju i statutom knjižnice.

(2) Prijedlog akata iz stavka 1. ovoga članka priprema i upravnom vijeću predlaže ravnatelj.

Članak 19.

(1) Javnom knjižnicom upravlja ravnatelj.

(2) Ravnatelj predstavlja i zastupa javnu knjižnicu u pravnome prometu i pred tijelima državne vlasti te obavlja druge poslove predviđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

(3) Ako javna knjižnica nema upravno vijeće, ravnatelj obavlja i poslove iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 20.

(1) Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu odnosno ministar nadležan za znanost i obrazovanje, u čijem je djelokrugu rad knjižnice, a sukladno aktu o osnivanju.

(2) Ako je Republika Hrvatska suosnivač javne knjižnice, ravnatelja imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu odnosno ministar nadležan za znanost i obrazovanje, u čijem je djelokrugu rad knjižnice, uz prethodno pribavljeno mišljenje suosnivača, a sukladno aktu o osnivanju.

(3) Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, imenuje i razrješuje predstavničko tijelo, odnosno predstavnička tijela više osnivača sporazumno.

(4) Način imenovanja i razrješavanja ravnatelja iz stavka 3. ovoga članka pobliže se uređuje statutom i ugovorom osnivača.

(5) Javni natječaj za imenovanje ravnatelja iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka raspisuje i provodi upravno vijeće javne knjižnice, odnosno osnivač ako javna knjižnica nema upravno vijeće.

(6) Ne raspiše li upravno vijeće javne knjižnice iz stavka 5. ovoga članka natječaj za imenovanje ravnatelja u propisanom roku, natječaj će raspisati osnivač.

(7) Ravnatelja javne knjižnice imenuje se na mandat od četiri godine i može biti ponovno imenovan.

(8) Ravnateljem javne knjižnice može se, na temelju predloženoga četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, iz područja društvenih i/ili humanističkih znanosti, najmanje pet godina rada u knjižnici, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, ispunjava uvjete iz pravilnika kojim se propisuju stručna zvanja u knjižničarskoj struci te ispunjava druge uvjete propisane statutom.

(9) Iznimno od stavka 8. ovoga članka, ako se na ponovljeni natječaj ne javi osoba koja ima propisane uvjete za ravnatelja javne knjižnice, može se na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, najmanje jednu godinu rada u knjižnici ili najmanje pet godina rada u kulturi, znanosti ili obrazovanju, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, te ispunjava druge uvjete propisane statutom.

(10) Za vršitelja dužnosti ravnatelja javne knjižnice može se, bez provođenja javnoga natječaja, imenovati osoba koja ima obrazovanje propisano stavkom 9. ovoga članka, a na ovu dužnost može se imenovati i osoba koja nije djelatnik javne knjižnice.

(11) Statutom javne knjižnice mogu se propisati i drugi uvjeti za imenovanje ravnatelja javne knjižnice.

Članak 21.

(1) Knjižnica s više od pet zaposlenih ima stručno vijeće.

(2) Stručno vijeće knjižnice čine u pravilu svi stručni knjižničarski djelatnici knjižnice, osim ako statutom knjižnice, odnosno pravne osobe u čijem je sastavu knjižnica, nije određen drukčiji sastav stručnog vijeća.

- (3) Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvitka knjižnice, predlaže način organiziranja i vođenja stručnog rada te obavlja i druge poslove određene statutom knjižnice.

Članak 22.

- (1) Voditelj knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može biti osoba koja ispunjava uvjete za ravnatelja javne knjižnice.
- (2) Odluku o izboru i razrješenju voditelja knjižnice u sastavu iz stavka 1. ovoga članka donosi tijelo upravljanja pravne osobe u sastavu koje je knjižnica.

IV. NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

Članak 23.

- (1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu je javna ustanova od nacionalnog značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu kao i znanstveno-istraživačku i razvojnu djelatnost radi unapređivanja hrvatskog knjižničarstva te izgradnje i razvoja knjižničnog sustava Republike Hrvatske.
- (2) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu središnja je ustanova knjižničnog sustava Republike Hrvatske.
- (3) Osnivač Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske.
- (4) Sredstva za rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu osiguravaju se iz državnog proračuna, iz vlastitih prihoda, od zaklada, od sponzora, darovima i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Članak 24.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz opće zadaće propisane člankom 6. ovoga Zakona, ima i posebne zadaće:

- izgrađuje, organizira, čuva, trajno zaštićuje i čini dostupnom Croaticu, nacionalnu zbirku knjižnične građe
- obavlja djelatnost nacionalnog informacijskog i bibliografskog središta

- obavlja djelatnost središnjeg knjižnično-informacijskog sustava: izgrađuje nacionalni knjižnični katalog, objavljuje tekuće i retrospektivne nacionalne bibliografije, skrbi za izgradnju skupnih kataloga, izgrađuje nacionalnu bibliografsku i normativnu bazu podataka, koordinira nadzor nad primjenom standarda i pravilnika za izradu i razmjenu te uporabu knjižničnih podataka te potiče razvoj knjižničnog poslovanja
- u skladu s odredbama ovoga Zakona, organizira postupanje s obveznim primjerkom
- osigurava dostupnost i korištenje elektroničkih izvora znanstvenih i stručnih informacija za akademsku i znanstvenu zajednicu u Republici Hrvatskoj
- izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnim reprezentativne zbirke inozemnih znanstvenih i stručnih knjiga, serijskih publikacija i ostalih informacijskih izvora
- koordinira izgradnju nacionalnog sustava zaštite, pohrane i trajnog očuvanja knjižnične kulturne i znanstvene baštine u svim pojavnim oblicima
- izgrađuje i organizira Hrvatsku digitalnu knjižnicu
- organizira i vodi stručno usavršavanje knjižničara
- obavlja zadaće središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj
- promiče hrvatske tiskane i elektroničke publikacije te knjižnične proizvode i usluge
- provodi i potiče znanstveno-razvojna i stručna istraživanja u knjižničarstvu
- utvrđuje svojstvo kulturnoga dobra za knjižničnu građu sukladno zakonu kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara
- izrađuje nacрте prijedloga standarda za sve vrste knjižnica
- obavlja i druge zadaće sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zagrebu
- obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Članak 25.

(1) Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu upravlja glavni ravnatelj.

(2) Glavnog ravnatelja, na temelju javnog natječaja koji provodi Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra nadležnog za kulturu i ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

(3) Glavni ravnatelj imenuje se na vrijeme od četiri godine.

(4) Za glavnog ravnatelja može se, na temelju predloženoga četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima doktorat znanosti ili zvanje knjižničarskog savjetnika, te najmanje pet godina iskustva u upravljanju u kulturi, obrazovanju ili znanosti, kao i druge uvjete propisane Statutom.

(5) Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu propisuje se postupak, a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje glavnog ravnatelja.

(6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima pomoćnike glavnog ravnatelja, a uvjeti i postupak za njihovo imenovanje uređuju se Statutom.

Članak 26.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima upravno vijeće koje se sastoji od devet članova od kojih po tri imenuju ministar nadležan za kulturu i ministar nadležan za znanost i obrazovanje, a tri bira stručno vijeće ove knjižnice iz reda svojih zaposlenika.

Članak 27.

Ustroj i upravljanje Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu pobliže se uređuje njezinim Statutom, pravilnikom kojim se uređuje unutarnji ustroj i način rada, te drugim općim aktima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Članak 28.

Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i na Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu, ako odredbama članaka od 23. do 27. ovoga Zakona nije drukčije propisano.

V. HRVATSKA KNJIŽNICA ZA SLIJEPE

Članak 29.

(1) Hrvatska knjižnica za slijepe je središnja javna ustanova od interesa za Republiku Hrvatsku koja obavlja djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak te obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i statutom Knjižnice.

(2) Knjižnica iz stavka 1. ovoga članka obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj koje obavljaju djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak.

(3) Knjižnica je u obavljanju svoje djelatnosti ovlaštena koristiti knjižničnu građu kojoj nije istekao rok autorsko-pravne zaštite u skladu s propisima iz područja autorskog prava.

Članak 30.

Na Hrvatsku knjižnicu za slijepe primjenjuju se odredbe ovoga Zakona osim ako člankom 29. ovog Zakona nije drukčije određeno.

VI. SREDSTVA ZA RAD KNJIŽNICA

Članak 31.

- (1) Sredstva za rad knjižnica osigurava osnivač, a sredstva za rad knjižnica uključuju sredstva za plaće, sredstva za nabavu građe, sredstva za program, materijalne izdatke, stalno stručno usavršavanje knjižničarskih djelatnika i sredstva za zaštitu knjižnične građe kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Sredstva za posebne programe osigurava osnivač, a ovisno o svome interesu i tijela državne uprave u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na području kojih se program ostvaruje te druge pravne i fizičke osobe.
- (3) Sredstva za rad knjižnica osiguravaju se i iz vlastitih prihoda, sponzorstvima, darovanjima i na drugi način u skladu sa zakonom.
- (4) Sredstva za provedbu odredbi članka 10. stavaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona dužni su osigurati općine i gradovi te županija na koju se ove odredbe odnose.

Članak 32.

- (1) Knjižnica kojoj je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za proračunske korisnike.
- (2) Knjižnica koja je osnovana kao ustanova kojoj je osnivač druga pravna osoba vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike ako je pravna osoba osnivač obveznik utvrđivanja i plaćanja poreza na dobit za svoju ukupnu djelatnost ili je temeljni cilj osnivanja i djelovanja knjižnice stjecanje dobiti.
- (3) Knjižnica osnovana kao trgovačko društvo bez obzira na osnivača vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike.
- (4) Knjižnica osnovana kao zadruga vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s posebnim propisima.

VII. STRUČNI KNJIŽNIČARSKI DJELATNICI

Članak 33.

(1) Stručni knjižničarski djelatnici koji su stekli odgovarajuća stručna knjižničarska zvanja odgovorni su za obavljanje svih stručnih poslova.

(2) Ministarstvo nadležno za poslove kulture donosi rješenje o stjecanju viših stručnih knjižničarskih zvanja u skladu s odredbama pravilnika iz stavka 4. ovoga članka uz mišljenje Hrvatskog knjižničnog vijeća.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

(4) Stručna knjižničarska zvanja te uvjete i način njihova stjecanja propisuje pravilnikom ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Članak 34.

Privatne knjižnice dužne su osigurati rad stručnih knjižničarskih djelatnika za obavljanje stručnih poslova u knjižnici sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. i pravilniku iz članka 33. stavka 4. ovoga Zakona.

VIII. KNJIŽNIČNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 35.

(1) Knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice.

(2) Unutar knjižničnog sustava Republike Hrvatske knjižnice se povezuju sukladno potrebama korisničkih zajednica, potrebama određenog stručnog, znanstvenog, umjetničkog područja, potrebi za učinkovitijim poslovanjem, u upravljanju digitalnom građom i potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a na temelju:

- usklađivanja planova rada i razvitka knjižnica koje se provodi kroz matičnu djelatnost
- nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti
- standardizacije i usklađivanja postupaka u nabavi i izgradnji knjižničnih zbirki, obradi i protoku građe i informacija
- izgrađivanja skupnih kataloga, središnjih upisnika, baza podataka, repozitorija i Hrvatske digitalne knjižnice
- razvitka mrežnih informacijskih usluga
- usklađivanja, sudjelovanja u provedbi i vrednovanja programa edukacije
- jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete
- nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja.

Članak 36.

- (1) Radi trajnoga i sustavno organiziranog rada na razvitku i unapređivanju knjižničarstva, određene knjižnice, kao matične knjižnice, obavljaju i poslove matične djelatnosti za više knjižnica određenog teritorijalnog, znanstvenog ili umjetničkog područja ili za pojedinu vrstu knjižnica.
- (2) Matična djelatnost obuhvaća:
 - stručni nadzor nad radom knjižnica
 - pružanje stručne pomoći vezane uz osnivanje i prestanak rada knjižnica
 - planiranje i unapređivanje djelatnosti knjižnica i njihovog međusobnog povezivanja i uključivanja u jedinstven knjižnični sustav Republike Hrvatske.
- (3) Sredstva za obavljanje poslova matične djelatnosti osiguravaju se u državnom proračunu.
- (4) Matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica utvrđuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

IX. HRVATSKO KNJIŽNIČNO VIJEĆE

Članak 37.

Hrvatsko knjižnično vijeće je savjetodavno tijelo pri ministarstvu nadležnom za poslove kulture koje obavlja stručne i druge poslove knjižnične djelatnosti u skladu s odredbama ovoga Zakona, a osobito:

- razmatra stanje u knjižničnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj
- predlaže opće i specifične mjere i programe poticanja razvitka i unaprjeđivanja knjižnične djelatnosti
- potiče unaprjeđenje standarda i propisa od značenja za knjižničnu djelatnost
- daje preporuke i mišljenja o pojedinim pitanjima iz područja knjižnične djelatnosti
- vrednuje i predlaže financiranje programskih aktivnosti iz područja knjižnične djelatnosti
- daje mišljenje ministarstvu nadležnom za poslove kulture o stjecanju zvanja u knjižničarskoj struci
- obavlja poslove predviđene ovim Zakonom i drugim propisima, kao i druge poslove koje mu povjeri ministarstvo nadležno za poslove kulture.

Članak 38.

- (1) Hrvatsko knjižnično vijeće ima sedam članova od kojih je jedan predsjednik, a imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka iz područja knjižnične, znanstvene i obrazovne djelatnosti.

- (2) Predsjednika i dva člana Vijeća imenuje ministar nadležan za kulturu, a po jednog člana imenuje ministar nadležan za znanost i obrazovanje, Rectorski zbor visokih učilišta Republike Hrvatske i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- (3) Članovi Vijeća imenuju se na četiri godine.
- (4) Sredstva za rad Hrvatskog knjižničkog vijeća osiguravaju se u državnom proračunu.
- (5) Hrvatsko knjižnično vijeće donosi poslovnik o svojem radu u roku od 90 dana od imenovanja članova Vijeća.

X. OBVEZNI PRIMJERAK

Članak 39.

Pod obveznim primjerkom, bez obzira na medij, podrazumijevaju se sljedeće vrste publikacija: knjige, serijske publikacije (novine, časopisi, zbornici radova, godišnjaci i slično), službene publikacije, glazbene zvučne snimke, neglazbene zvučne snimke, glazbene note, zemljopisne i druge karte, slikovna djela (reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, plakati, razglednice i slično), multimedija, kompleti, mikrooblici, sitni tisak (brošure, letci, tiskanice, prospekti, katalogi, programi, kalendari i slično), online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.).

Članak 40.

Obvezni primjerak prikuplja se u svrhu:

- stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe kao kulturnog dobra
- izrade nacionalne bibliografije
- vođenja statistike o nacionalnoj nakladničkoj produkciji
- pohrane i zaštite građe u svrhu njezine trajne dostupnosti korisnicima
- izgradnje zavičajnih/regionalnih zbirki, te zbirki službenih publikacija
- izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice.

Članak 41.

- (1) Nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje ili proizvodi tiskane publikacije, publikacije na elektroničkom prijenosnom mediju ili u drugim materijalnim

oblicima iz članka 39. ovoga Zakona namijenjene javnosti, dužan je od te građe o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija u obliku u kojem je objavljena ili proizvedena, jedan primjerak depozitnoj knjižnici izvan Zagreba te propisani broj primjeraka građe za druge knjižnice sukladno pravilniku iz stavka 5. ovoga članka.

(2) Nakladnik je dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak trajno čuvati ili predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na trajnu pohranu.

(3) Svaki nakladnik dužan je u roku iz stavka 1. ovoga članka dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke. Tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište.

(4) Obvezni primjerci moraju biti ispravni i potpuni, u obliku u kojem su namijenjeni prodaji i raspačavanju.

(5) Obvezni primjerak uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Članak 42.

(1) Nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.), dužan je obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu o postojanju i objavljivanju publikacije i dostaviti metapodatke i građu u formatu propisanom pravilnikom iz članka 41. stavka 5. ovoga Zakona.

(2) Obvezni primjerak iz stavka 1. ovoga članka pohranjuje se u sustavima Hrvatske digitalne knjižnice.

Članak 43.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu osigurava zaštitu i trajnu dostupnost te korištenje građe dostavljene obveznim primjerkom.

(2) Nakladnik digitalne građe ima pravo odrediti uvjete pristupa, ali je dužan dopustiti minimalnu razinu pristupa u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kontroliranoj radnoj okolini.

(3) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu postupala s obveznim primjerkom sukladno pravilniku iz članka 41. stavka 5. ovoga Zakona, kojim se uređuje postupanje s obveznim primjerkom.

XI. ZAŠTITA KNJIŽNIČNE GRAĐE

Članak 44.

(1) Knjige i ostala tiskana građa (novine, časopisi, plakati i dr.) nastala do 1850. godine te sva rukopisna građa javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, ima status kulturnog dobra, a katalozi ove knjižnične građe navedenih knjižnica sastavni su dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(2) Croatica, nacionalna zbirka knjižnične građe iz članka 24. ovog Zakona također ima status kulturnog dobra, a njezin katalog sastavni je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(3) Za knjižničnu građu koja ima svojstva građe iz stavka 1. ovoga članka, knjižnica vjerske zajednice može radi osiguranja skrbi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

(4) Pravne i fizičke osobe koje su vlasnici baštinskih knjižničnih zbirki i i/ili pojedinačnih primjeraka vrijedne knjižnične građe mogu radi osiguranja skrbi o navedenoj građi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

(5) Zaštita i očuvanje građe iz stavka 1. i 2. ovoga članka uredit će se pravilnikom iz članka 7. ovoga Zakona.

XII. NADZOR NAD RADOM KNJIŽNICA

Članak 45.

(1) Stručni nadzor nad radom knjižnica obavlja matična knjižnica.

(2) Stručni nadzor nad radom matičnih knjižnica obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

- (3) Stručni nadzor nad radom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavlja Hrvatsko knjižnično vijeće.
- (4) Knjižnica iz stavka 1. ovoga članka dužna je matičnoj knjižnici na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnoga nadzora.
- (5) Matična knjižnica iz stavka 2. ovoga članka dužna je Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnoga nadzora.

Članak 46.

- (1) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska obavlja ministarstvo nadležno za poslove kulture, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Nadzor nad zakonitošću rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavljaju ministarstvo nadležno za poslove kulture i ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja.
- (3) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata knjižnice kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga pravna i fizička osoba obavlja ured državne uprave u županiji na području koje je njezino sjedište, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 47.

- (1) Ako nadležno tijelo iz članka 46. stavka 3. ovoga Zakona u obavljanju nadzora nad zakonitošću rada i općih akata utvrdi da knjižnica, odnosno knjižnica u sastavu, ne ispunjava koji od uvjeta iz članka 11. stavaka 1. i članka 12. stavka 2. ovoga Zakona, odredit će osnivaču rok u kojem je dužan otkloniti uočene nedostatke.
- (2) Ne otkloni li osnivač uočene nedostatke u određenome roku, nadležno upravno tijelo iz članka 46. stavka 3. ovoga Zakona donijet će rješenje o zabrani rada knjižnice, odnosno knjižnice u sastavu.
- (3) Protiv rješenja o zabrani rada iz stavka 2. ovoga članka koje je donijelo nadležno upravno tijelo iz članka 46. stavka 3. ovoga Zakona može se podnijeti žalba ministarstvu nadležnom za poslove kulture.
- (4) Ako nadležno tijelo iz članka 46. stavka 3. ovoga Zakona utvrdi da je statut ili drugi opći akt knjižnice protivan ovom Zakonu ili drugim propisima zatražit će od knjižnice da ga u roku od mjesec dana uskladi.

(5) Ako knjižnica u roku iz stavka 4. ovoga članka ne uskladi statut ili drugi opći akt knjižnice, nadležno tijelo iz članka 46. stavka 3. ovoga Zakona obustavit će njihovu daljnju primjenu i o tome u roku od osam dana izvijestiti ministarstvo u čijoj je nadležnosti rad knjižnice s prijedlogom za poništenje odnosno ukidanje ovih akata ili pojedinih njihovih odredaba.

(6) Rješenje o prijedlogu za poništenje ili ukidanje iz stavka 5. ovoga članka nadležno ministarstvo dužno je donijeti u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga.

(7) Protiv rješenja iz stavka 6. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

XIII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 48.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj knjižnica te pravna osoba u čijem se sastavu nalazi knjižnica koja:

1. ne prikuplja statističke podatke o svome poslovanju i ne unosi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica u skladu s odredbom članka 6. stavka 3. ovoga Zakona
2. nije poduzela mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provodila postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku iz članka 7. ovoga Zakona
3. obavlja knjižničnu djelatnost, a nije pribavila rješenje o postojanju uvjeta u skladu s odredbom članka 11. stavka 2. ovoga Zakona
4. ne omogući uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora u skladu s odredbama članka 45. stavka 4. i 5. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Članak 49.

(1) Novčanom kaznom 2 000,00 od 10.000 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja:

1. kao nakladnik u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje ne dostavi Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija, jedan primjerak depozitnoj knjižnici izvan Zagreba te drugim knjižnicama broj primjeraka propisan pravilnikom koji uređuje obvezni primjerak, sukladno članku 41. stavku 1. i članku 42. stavku 1. ovoga Zakona

2. kao nakladnik u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje ne dostavi matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište jedan primjerak građe, sukladno članku 41. stavku 3. ovoga Zakona

3. kao tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika s područja druge županije u roku od 30 dana po završetku tiskanja ne dostavi jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište, sukladno članku 41. stavku 3. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 2 000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Novčanom kaznom od 2 000,00 do 5 000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka fizička osoba koja obavlja djelatnost nakladnika odnosno tiskara.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 50.

Knjižnice i pravne osobe u čijem se sastavu nalaze knjižnice, uskladit će statut, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona u roku 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 51.

(1) Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97., 5/98. - Ispravak, 104/00., 87/08. i 69/09.) nastavlja s radom do imenovanja Hrvatskog knjižničnog vijeća prema odredbama ovog Zakona.

(2) Ministar nadležan za kulturu će u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pokrenuti postupak imenovanja predsjednika i članova Hrvatskog knjižničnog vijeća sukladno članku 38. stavak 2. ovoga Zakona.

(3) Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano u skladu s odredbom stavka 2. ovoga članka dužno je u roku od 90 dana od dana imenovanja donijeti poslovnik o svojem radu iz članka 38. stavka 5. ovoga Zakona.

Članak 52.

(1) Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnike iz članka 7., članka 13. stavka 2., članka 33. stavka 4. i članka 36. stavka 4. ovoga Zakona.

(2) Pravilnik o obveznom primjerku iz članka 41. stavka 5. ovog Zakona ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu članka 41. ovog Zakona.

(3) Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde iz članka 12. stavka 2. podstavaka 1. ovoga Zakona, a ministar nadležan za znanost i obrazovanje donijet će roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde iz članka 12. stavka 2. podstavaka 2. ovoga Zakona.

(4) Do stupanja na snagu propisa iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka primjenjivat će se:

- Pravilnik o upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu (Narodne novine, broj 139/98. i 25/17.)
- Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 58/99.)
- Standardi za školske knjižnice (Narodne novine, broj 34/00.)
- Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4(1990), str. 21-226)
- Hrvatski standardi za specijalne knjižnice (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 35, 3-4(1992), str. 258-269; Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete 5(1993), str. 12-14)
- Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (Narodne novine, broj 28/11., 16/14., 60/14. – Ispravak i 47/17.)
- Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 43/01.)
- Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe (Narodne novine, broj 21/02.)
- Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (Narodne novine, broj 52/05.).

Članak 53.

(1) Pravna ili fizička osoba koja izdaje ili proizvodi građu iz stavka 5. ovoga članka namijenjenu javnosti, dužna je od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu devet obveznih primjeraka, od kojih Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu zadržava dva, a po jedan primjerak dostavlja sveučilišnim knjižnicama u Splitu, Rijeci, Puli i Osijeku, kao i u Mostaru te općeznanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru.

(2) Svaki nakladnik dužan je u roku iz stavka 1. ovoga članka dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke. Tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište.

(3) Za tiskanu ili umnoženu, odnosno proizvedenu građu izdanu na više jezika ili raznim pismima, ili u više izdanja, obvezni se primjerci dostavljaju posebno na svakom jeziku, na svakom pismu, za svako novo izdanje.

(4) Novim izdanjem u smislu stavka 3. ovoga članka smatra se izdanje koje se stavlja u promet s promijenjenom naslovnom stranicom, novim omotom, dopunjenim ili promijenjenim tekstom, novim slikama, tablicama i sličnim promjenama.

(5) Pod obveznim primjerkom u smislu stavka 1. ovoga članka, bez obzira jesu li namijenjeni prodaji, odnosno besplatnom raspačavanju, podrazumijevaju se tiskovine: knjige, brošure, skripta, posebni otisci, časopisi, novine, magazini, bilteni, zemljopisne i druge karte,

reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, muzikalije, katalozi, kalendari, kazališni i drugi programi, te njihovi dodaci u tiskanom, audiovizualnom i elektroničkom obliku, plakati, letci, kratki oglasi i priopćenja, razglednice, službene i trgovačke tiskanice; audiovizualna građa: gramofonske ploče, audio i video kasete, magnetofonske vrpce, snimljeni mikrofilmovi i kompakt diskovi; te elektroničke publikacije: kompaktni diskovi, magnetske vrpce, diskete, baze podataka i on-line publikacije.

(6) Svi nakladnici službenih publikacija dužni su besplatno i o svom trošku dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici dva dodatna primjerka, te Digitalnom informacijsko-dokumentacijskom uredu Vlade Republike Hrvatske jedan primjerak svojih izdanja.

(7) Nakladnici službenih publikacija županija, Grada Zagreba, gradova i općina dužni su dostaviti jedan primjerak tih publikacija matičnoj knjižnici na području županije na kojoj imaju sjedište, odnosno Grada Zagreba, a nakladnici službenih publikacija gradova i općina i narodnoj knjižnici koje su osnivači.

(8) Službenim publikacijama u smislu ovoga članka smatraju se one publikacije što ih izdaju tijela državne vlasti i tijela državne uprave, odnosno tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave kao svoja službena izdanja.

(9) Nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliofilska izdanja, grafičke mape i sl.) dužan je dostaviti po jedan primjerak tekstualnog dijela Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

(10) Obvezni primjerci moraju biti ispravni i u stanju u kojem će biti raspačavani.

(11) Svi nakladnici, tiskari i proizvođači audiovizualne građe i elektroničkih publikacija u Republici Hrvatskoj, dužni su posljednjeg dana u tekućem mjesecu dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu izvješće o cjelokupnoj izdanoj, tiskanoj, odnosno proizvedenoj građi tijekom prethodnog mjeseca u dva primjerka.

(12) Tiskovine povjerljivog sadržaja izuzete su od obveze dostavljanja, ali su njihovi naručitelji dužni trajno ih čuvati najmanje u dva primjerka.

(13) Dostavljene obvezne primjerke kojih je raspačavanje naknadno zabranjeno knjižnice su dužne čuvati.

(14) Odredbe ovoga članka primjenjuju se do stupanja na snagu odredbi članaka 39. do 43. ovoga Zakona.

Članak 54.

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja izdaje, tiska ili proizvodi građu navedenu u članku 53. stavku 5. ovoga Zakona ako ne udovolji obvezi dostave obveznih primjeraka knjižnične građe (stavci 1., 2., 3., 6., 7., 9. i 11. članka 53.).

(2) Odgovorna osoba u pravnoj osobi kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka novčanom kaznom od 500,00 do 10.000,00 kuna.

(3) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka fizička osoba koja obavlja djelatnost nakladnika odnosno tiskara.

(4) Odredbe ovoga članka primjenjuju se do stupanja na snagu odredbi članka 49. ovoga Zakona.

Članak 55.

Ministar nadležan za kulturu predložit će Vladi Republike Hrvatske donošenje nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti iz članka 12. stavka 3. ovoga Zakona u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 56.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97., 5/98. - Ispravak, 104/00., 87/08. i 69/09.).

Članak 57.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim odredbi članaka 39. do 43. i članka 49. ovoga Zakona koje stupaju na snagu 1. siječnja 2021.

O B R A Z L O Ž E N J E

Člankom 1. propisuje se da se Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti uređuje knjižnična djelatnost, osnivanje i prestanak rada knjižnica, ustrojstvo i upravljanje knjižnicama, vrste knjižnica, rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i knjižnični sustav Republike Hrvatske, kao i to da su knjižnična građa i knjižnična djelatnost od interesa za Republiku i uživaju njezinu osobitu zaštitu Hrvatsku te druga pitanja od značenja za obavljanje knjižnične djelatnosti.

Člankom 2. propisuje se svrha Zakona te se propisuje da se ovim Zakonom osigurava obavljanje knjižnične djelatnosti kao javne službe, potiče razvoj knjižnične djelatnosti u cilju promicanja i razvoja pismenosti, kulture, odgoja, obrazovanja, znanosti i izvrsnosti te očuvanja nacionalnog književnog, umjetničkog i znanstvenog stvaralaštva, osigurava dostupnost knjižnične građe i informacija radi jačanja kompetencija za razvoj demokracije, gospodarstva, znanosti i sudjelovanja u informacijskom društvu, osigurava zaštita i očuvanje knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra te utvrđuju načini financiranja knjižnične djelatnosti.

Člankom 3. uređuje se značenja pojmova.

Člankom 4. propisuje se da na zaštitu i očuvanje knjižnične građe koja je kulturno dobro u pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuje se zakon i drugi propisi kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Na korištenje knjižnične građe kojoj nije istekao rok autorsko-pravne zaštite primjenjuju se propisi iz područja autorskog prava.

Člankom 5. propisuje se rodna jednakost.

Člankom 6. propisuje se da knjižnična djelatnost obuhvaća nabavu knjižnične građe i izgradnju knjižničnih zbirki, stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, te provođenje mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro, pružanje informacijskih usluga i davanje na korištenje knjižnične građe uključujući međuknjižničnu posudbu, digitalizaciju knjižnične građe, usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora, vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice, prikupljanje statističkih podataka vezanih uz provedbu propisa kojima se uređuju autorska i srodna prava, pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa te obavljanje i drugih poslova sukladno ovom Zakonu i drugim propisima. Prilikom obavljanja digitalizacije knjižnične građe iz svojih zbirki knjižnice su dužne poštivati norme za digitalizaciju građe, izradu arhivskih i korisničkih primjeraka te metapodataka sukladno standardima propisanim za

pojedine vrste knjižnica. Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu sukladno standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica.

Člankom 7. propisuje se da su knjižnice dužne poduzimati mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provoditi postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe, a koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Člankom 8. propisuje se vrste knjižnica prema namjeni i sadržaju knjižničkog fonda nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, visokoškolska, znanstvena i specijalna knjižnica te da pojedine knjižnice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadaće više vrsta knjižnica.

Člankom 9. propisuje se da javnu knjižnicu kao ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Privatnu knjižnicu može osnovati druga pravna i fizička osoba. Više osnivača (Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) može zajednički osnovati javnu knjižnicu, odnosno više drugih pravnih i/ili fizičkih osoba može osnovati privatnu knjižnicu, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom. Javnu knjižnicu mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom. Knjižnicu u sastavu osniva pravna osoba kao svoju podružnicu, odnosno kao svoju ustrojstvenu jedinicu.

Člankom 10. propisuje se da su školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti. Općine i gradovi s više od 3 000 stanovnika dužni su samostalno ili zajedno osnovati narodnu knjižnicu kao ustanovu te njezine podružnice na svojem području osim u slučaju kada djelatnost narodne knjižnice već obavlja koja druga knjižnica na njihovu području za rad koje su osigurali sredstva. Općine i gradovi s manje od 3000 stanovnika, a koji nemaju narodnu knjižnicu dužni su posebnim ugovorom obavljanje djelatnosti narodne knjižnice povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj općini i gradu ili osigurati osnivanje podružnice te narodne knjižnice na svojem području, za rad koje su osigurali sredstva. U svrhu osiguranja knjižnične usluge za svako naselje, općine i gradovi dužni su zajedno sa županijom na čijem su području, osigurati uslugu pokretne knjižnice koja se pruža svim korisnicima koji žive na udaljenim područjima tih općina, gradova i županija, sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica.

Člankom 11. propisuje se da se knjižnica može osnovati ako su, sukladno odredbama standarda za pojedinu vrstu knjižnica, osigurani knjižnična građa, prostor, oprema i pristup

informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji, sredstva za rad, rad stručnih knjižničarskih djelatnika, program rada i razvitka. Postojanje navedenih uvjeta utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture za narodne i specijalne knjižnice, a ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva. Osnivač knjižnice dužan je pribaviti rješenje o postojanju uvjeta za osnivanje knjižnice prije traženja upisa u sudski ili drugi registar. Protiv navedenog rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Člankom 12. propisano je da knjižnice svoju djelatnost obavljaju sukladno ovom Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica kojima se uređuju poslovi i usluge, kadrovski i tehnički uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knjižnica, standardi za digitalnu knjižnicu, kao i prava i dužnosti korisnika knjižničnih usluga. Navedene standarde donosi za narodne, specijalne i digitalne knjižnice ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća, a za visokoškolske, znanstvene i sveučilišne ministar nadležan za znanost i obrazovanje uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća. Rad i razvoj knjižnica u Republici Hrvatskoj osigurava se temeljem nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Člankom 13. propisano je da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu vodi Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj u svrhu praćenja stanja u knjižničnoj djelatnosti. Sadržaj navedenog Upisnika uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

Člankom 14. propisuje se da knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama ovoga Zakona i temeljem zakona kojega je osnovana. S obzirom da se prema Nacrtu prijedloga Zakona, knjižnica može osnovati u različitim pravnim oblicima tako knjižnica prestaje s radom sukladno odredbama zakona prema kojem je osnovana npr. Zakona o ustanovama, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o zadrugama i drugo. Odluku o prestanku i statusnim promjenama javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica i lokalne i područne (regionalne) samouprave, osnivači mogu donijeti samo uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za kulturu za narodne i specijalne knjižnice, odnosno ministra nadležnog za znanost i obrazovanje za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Navedena odluka mora sadržavati odredbe o zaštiti i smještaju knjižnične građe i knjižnične dokumentacije na temelju prethodnog mišljenja Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Člankom 15. propisuje se da se ustrojstvo i upravljanje knjižnicom uređuje statutom ili drugim općim aktom knjižnice, odnosno općim aktom pravne osobe u čijem je sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Člankom 16. propisuje se da su tijela javne knjižnice ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno te da privatna knjižnica ima tijela

propisana temeljem zakona kojega je osnovana te stručno vijeće sukladno odredbama ovoga Zakona. S obzirom da se Nacrtu prijedloga Zakona, knjižnica može osnovati u različitim pravnim oblicima, tako svaki od pravnih oblika u kojemu je osnovana knjižnica ima tijela sukladno zakonu koji regulira pravni oblik u kojem je osnovana te je nesvrishodno sve zakone nabrajati u Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, tim više što je ovaj način formuliranja odredbe prihvaćen u Zakonu o muzejima i Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima.

Člankom 17. propisuje se da javna knjižnica s više od deset zaposlenih ima upravno vijeće. Upravno vijeće ima pet ili sedam članova, od kojih većinu imenuje osnivač iz redova istaknutih kulturnih, javnih, znanstvenih djelatnika, pravnih, ekonomskih i financijskih stručnjaka, jednoga bira stručno vijeće, a ako ono nije osnovano, stručno knjižničarsko osoblje iz svojih redova, te jednoga člana biraju svi radnici sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi. Za člana upravnoga vijeća osnivač može imenovati osobu koja ima završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij. Kada je osnivač javne knjižnice Republika Hrvatska članove upravnog vijeća imenuje i razrješuje nadležno ministarstvo u čijem je djelokrugu rad knjižnice, sukladno aktu o osnivanju, a kada je osnivač javne knjižnice jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, članove upravnog vijeća imenuje i razrješuje predstavničko tijelo. Napominje se da Republika Hrvatska osniva javnu knjižnicu osnivačkim aktom, zakonom ili uredbom u kojem se između ostalog navodi koje tijelo u ime Republike Hrvatske obavlja osnivačka prava. Način izbora članova upravnoga vijeća, trajanje mandata, donošenje odluka i druga pitanja u svezi s radom upravnoga vijeća uređuju se statutom javne knjižnice.

Člankom 18. propisuje se da Upravno vijeće donosi plan rada i razvitka knjižnice, razmatra izvršavanje plana rada i razvitka knjižnice, odlučuje o financijskom planu i godišnjem financijskome izvještaju, donosi statut i druge opće akte, utvrđuje način i uvjete korištenja knjižnične građe, odlučuje o promjenama u organiziranju rada knjižnice, te obavlja druge poslove određene ovim Zakonom, drugim propisom, aktom o osnivanju i statutom knjižnice. Prijedlog navedenih akata priprema i upravnom vijeću predlaže ravnatelj.

Člankom 19. propisuje se da javnom knjižnicom upravlja ravnatelj koji predstavlja i zastupa javnu knjižnicu u pravnome prometu i pred tijelima državne vlasti te obavlja druge poslove predviđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom. Ako javna knjižnica nema upravno vijeće, ravnatelj obavlja i poslove Upravnog vijeća.

Člankom 20. propisuje se da se ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu odnosno ministar nadležan za znanost i obrazovanje, u čijem je djelokrugu rad knjižnice, a sukladno aktu o osnivanju. Ako je Republika Hrvatska suosnivač javne knjižnice, ravnatelja imenuje i razrješuje ministar nadležan za kulturu odnosno ministar nadležan za znanost i obrazovanje, u čijem je djelokrugu rad knjižnice, uz prethodno pribavljeno mišljenje suosnivača, a sukladno aktu o osnivanju. Ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i

područne (regionalne) samouprave, imenuje i razrješuje predstavničko tijelo, odnosno predstavnička tijela više osnivača sporazumno. Način imenovanja i razrješenja ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pobliže se uređuje statutom i ugovorom osnivača. Javni natječaj za imenovanje ravnatelja javne knjižnice kojoj je Republika Hrvatska osnivač odnosno suosnivač odnosno ravnatelja javne knjižnice kojoj je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, raspisuje i provodi upravno vijeće javne knjižnice, odnosno osnivač ako javna knjižnica nema upravno vijeće. Ne raspiše li upravno vijeće javne knjižnice natječaj za imenovanje ravnatelja u propisanom roku, natječaj će raspisati osnivač. Ravnatelja javne knjižnice imenuje se na mandat od četiri godine i može biti ponovno imenovan. Ravnateljem javne knjižnice može se, na temelju predloženoga četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, iz područja društvenih i/ili humanističkih znanosti, najmanje pet godina rada u knjižnici, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, ispunjava uvjete iz pravilnika kojim se propisuju stručna zvanja u knjižničarskoj struci te ispunjava druge uvjete propisane statutom. Iznimno od prethodno navedenog, ako se na ponovljeni natječaj ne javi osoba koja ima propisane uvjete za ravnatelja javne knjižnice, može se na temelju predloženog četverogodišnjeg plana rada imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, najmanje jednu godinu rada u knjižnici ili najmanje pet godina rada u kulturi, znanosti ili obrazovanju, odlikuje se stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, te ispunjava druge uvjete propisane statutom. Za vršitelja dužnosti ravnatelja javne knjižnice može se, bez provođenja javnoga natječaja, imenovati osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij, a na ovu dužnost može se imenovati i osoba koja nije djelatnik javne knjižnice. Statutom javne knjižnice mogu se propisati i drugi uvjeti za imenovanje ravnatelja javne knjižnice.

Člankom 21. propisuje se da knjižnica s više od pet zaposlenih ima stručno vijeće koje čine u pravilu svi stručni knjižničarski djelatnici knjižnice, osim ako statutom knjižnice, odnosno pravne osobe u čijem je sastavu knjižnica, nije određen drukčiji sastav stručnog vijeća. Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvitka knjižnice, predlaže način organiziranja i vođenja stručnog rada te obavlja i druge poslove određene statutom knjižnice.

Člankom 22. propisuje se da voditelj knjižnice u sastavu pravne osobe kojoj je osnivač Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može biti osoba koja ispunjava uvjete za ravnatelja javne knjižnice. Odluku o izboru i razrješenju voditelja knjižnice u sastavu donosi tijelo upravljanja pravne osobe u sastavu koje je knjižnica.

Člankom 23. propisuje se da je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu javna ustanova od nacionalnog značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu kao i znanstveno-

istraživačku i razvojnu djelatnost radi unapređivanja hrvatskog knjižničarstva te izgradnje i razvoja hrvatskoga knjižničkog sustava Republike Hrvatske. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu središnja je ustanova hrvatskoga knjižničkog sustava Republike Hrvatske. Osnivač Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je Republika Hrvatska. Prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske. Sredstva za rad Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu osiguravaju se iz državnog proračuna, iz vlastitih prihoda, od zaklada, od sponzora, darovima i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Člankom 24. propisano je da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz opće zadaće propisane za svaku knjižnicu ima i posebne zadaće da izgrađuje, organizira, čuva, trajno zaštićuje i čini dostupnom, Croaticu nacionalnu zbirku knjižnične građe, obavlja djelatnost nacionalnog informacijskog i bibliografskog središta, obavlja djelatnost središnjeg knjižnično-informacijskog sustava, izgrađuje nacionalni knjižnični katalog, objavljuje tekuće i retrospektivne nacionalne bibliografije, skrbi za izgradnju skupnih kataloga, izgrađuje nacionalnu bibliografsku i normativnu bazu podataka, koordinira nadzor nad primjenom standarda i pravilnika za izradu i razmjenu te uporabu knjižničnih podataka te potiče razvoj knjižničkog poslovanja, u skladu s odredbama ovoga Zakona, organizira postupanje s obveznim primjerkom, osigurava dostupnost i korištenje elektroničkih izvora znanstvenih i stručnih informacija za akademsku i znanstvenu zajednicu u Republici Hrvatskoj, izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnim reprezentativne zbirke inozemnih znanstvenih i stručnih knjiga, serijskih publikacija i ostalih informacijskih izvora, koordinira izgradnju nacionalnog sustava zaštite, pohrane i trajnog očuvanja knjižnične kulturne i znanstvene baštine u svim pojavnim oblicima, izgrađuje i organizira Hrvatsku digitalnu knjižnicu, organizira i vodi stručno usavršavanje knjižničara, obavlja zadaće središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj, promiče hrvatske tiskane i elektroničke publikacije te knjižnične proizvode i usluge, provodi i potiče znanstveno-razvojna i stručna istraživanja u knjižničarstvu, utvrđuje svojstvo kulturnoga dobra za knjižničnu građu sukladno zakonu kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara, izrađuje nacрте prijedloga standarda za sve vrste knjižnica, obavlja i druge zadaće sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zagrebu, obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom i Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Članak 25. propisuje da Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu upravlja glavni ravnatelj. Glavnog ravnatelja, na temelju javnog natječaja koji provodi Upravno vijeće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra nadležnog za kulturu i ministra nadležnog za znanost i obrazovanje. Glavni ravnatelj imenuje se na vrijeme od četiri godine. Za glavnog ravnatelja može se, na temelju predloženoga četverogodišnjeg plana rada, imenovati osoba koja ima doktorat znanosti ili zvanje knjižničarskog savjetnika, te najmanje pet godina iskustva u upravljanju u kulturi, obrazovanju ili znanosti, kao i druge uvjete propisane Statutom. Statutom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu propisuje se postupak, a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje glavnog ravnatelja. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima pomoćnike glavnog ravnatelja, a uvjeti i postupak za njihovo imenovanje uređuju se Statutom.

Člankom 26. propisuje se da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima upravno vijeće koje se sastoji od devet članova od kojih po tri imenuju ministar nadležan za kulturu i ministar nadležan za znanost i obrazovanje, a tri bira stručno vijeće ove knjižnice iz reda svojih zaposlenika.

Člankom 27. propisuje se da se ustroj i upravljanje Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu pobliže uređuje njezinim Statutom, pravilnikom kojim se uređuje unutarnji ustroj i način rada, te drugim općim aktima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Člankom 28. propisuje se da se odredbe ovoga Zakona primjenjuju i na Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu osim ako odredbama ovoga Zakona o Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu nije drukčije propisano.

Člankom 29. propisano je da je Hrvatska knjižnica za slijepe središnja javna ustanova od interesa za Republiku Hrvatsku koja obavlja djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak te obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom, drugim propisom i Statutom Knjižnice. Hrvatska knjižnica za slijepe obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj koje obavljaju djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižnične usluge osobama koje ne mogu čitati standardni tisak. Knjižnica je u obavljanju svoje djelatnosti ovlaštena koristiti knjižničnu građu kojoj nije istekao rok autorsko pravne zaštite u skladu s propisima iz područja autorskog prava.

Člankom 30. propisuje se da se na Hrvatsku knjižnicu za slijepe primjenjuju odredbe ovoga Zakona o Hrvatskoj knjižnici za slijepe nije drukčije propisano.

Člankom 31. propisuje se da sredstva za rad knjižnica osigurava osnivač, a sredstva za rad knjižnica uključuju sredstva za plaće, sredstva za nabavu građe, sredstva za program, materijalne izdatke, stalno stručno usavršavanje knjižničarskih djelatnika i sredstva za zaštitu knjižnične građe kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Sredstva za posebne programe osigurava osnivač, a ovisno o svome interesu i tijela državne uprave u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na području kojih se program ostvaruje te druge pravne i fizičke osobe. Sredstva za rad knjižnica osiguravaju se i iz vlastitih prihoda, sponzorstvima, darovanjima i na drugi način u skladu sa zakonom. Sredstva za provedbu odredbi o osiguranju knjižnične usluge prema odredbama ovog Zakona dužni su osigurati općine i gradovi te županija na koju se ove odredbe odnose.

Člankom 32. propisuje se da knjižnica kojoj je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za proračunske korisnike. Knjižnica koja je osnovana kao ustanova kojoj je osnivač druga pravna osoba vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s

propisima za poduzetnike ako je pravna osoba osnivač obveznik utvrđivanja i plaćanja poreza na dobit za svoju ukupnu djelatnost ili je temeljni cilj osnivanja i djelovanja knjižnice stjecanje dobiti. Knjižnica osnovana kao trgovačko društvo bez obzira na osnivača vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima za poduzetnike. Knjižnica osnovana kao zadruga vodi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s posebnim propisima.

Člankom 33. propisuje se da su stručni knjižničarski djelatnici koji su stekli odgovarajuća stručna knjižničarska zvanja odgovorni za obavljanje svih stručnih poslova. Ministarstvo nadležno za poslove kulture donosi rješenje o stjecanju viših stručnih knjižničarskih zvanja. Protiv rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor. Stručna knjižničarska zvanja te uvjete i način njihova stjecanja propisuje pravilnikom ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Člankom 34. propisuje se da su privatne knjižnice dužne osigurati rad stručnih knjižničarskih djelatnika za obavljanje stručnih poslova u knjižnici sukladno standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica i pravilniku kojim se propisuju stručna knjižničarska zvanja te uvjeti i način njihova stjecanja, a donosi ga ministar nadležan za kulturu uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

Člankom 35. propisuje se da knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene, te specijalne knjižnice. Unutar knjižničnog sustava Republike Hrvatske, knjižnice se povezuju sukladno potrebama korisničkih zajednica, potrebama određenog stručnog, znanstvenog, umjetničkog područja, potrebi za učinkovitijim poslovanjem, u upravljanju digitalnom građom i potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a na temelju usklađivanja planova i programa rada i razvitka knjižnica koje se provodi kroz matičnu djelatnost, nacionalnog programa razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti, standardizacije i usklađivanja postupaka u nabavi i izgradnji knjižničnih zbirki, obradi i protoku građe i informacija, izgrađivanja skupnih kataloga, središnjih upisnika, baza podataka, repozitorija i Hrvatske digitalne knjižnice, razvitka mrežnih informacijskih usluga, usklađivanja, sudjelovanja u provedbi i vrednovanja programa edukacije, jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete, nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja.

Člankom 36. propisuje se da radi trajnoga i sustavno organiziranog rada na razvitku i unapređivanju knjižničarstva, određene knjižnice, kao matične knjižnice, obavljaju i poslove matične djelatnosti za više knjižnica određenog teritorijalnog, znanstvenog ili umjetničkog područja ili za pojedinu vrstu knjižnica. Matična djelatnost obuhvaća stručni nadzor nad radom knjižnica, pružanje stručne pomoći vezane uz osnivanje i prestanak rada knjižnica, planiranje i unapređivanje djelatnosti knjižnica i njihovog međusobnog povezivanja i uključivanja u jedinstven knjižnični sustav Republike Hrvatske. Sredstva za obavljanje poslova matične djelatnosti osiguravaju se u državnom proračunu. Matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica utvrđuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz

prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničnog vijeća.

Člankom 37. propisuje se da je Hrvatsko knjižnično vijeće je savjetodavno tijelo pri ministarstvu nadležnom za poslove kulture koje obavlja stručne i druge poslove knjižnične djelatnosti u skladu s odredbama ovoga Zakona, a osobito da razmatra stanje u knjižničnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj, predlaže opće i specifične mjere i programe poticanja razvitka i unaprjeđivanja knjižnične djelatnosti, potiče unaprjeđenje standarda i propisa od značenja za knjižničnu djelatnost, daje preporuke i mišljenja o pojedinim pitanjima iz područja knjižnične djelatnosti, vrednuje i predlaže financiranje programskih aktivnosti iz područja knjižnične djelatnosti, daje mišljenje ministarstvu nadležnom za poslove kulture o stjecanju zvanja u knjižničarskoj struci te obavlja poslove predviđene ovim Zakonom i drugim propisima, kao i druge poslove koje mu povjeri ministarstvo nadležno za poslove kulture.

Člankom 38. propisuje se da Hrvatsko knjižnično vijeće ima sedam članova od kojih je jedan predsjednik, a imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka iz područja knjižnične, znanstvene i obrazovne djelatnosti. Predsjednika i dva člana Vijeća imenuje ministar nadležan za kulturu, a po jednog člana imenuje ministar nadležan za znanost i obrazovanje, Rectorski zbor visokih učilišta Republike Hrvatske i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Hrvatsko knjižničarsko društvo. Članovi Vijeća imenuju se na četiri godine. Sredstva za rad Hrvatskoga knjižničnog vijeća osiguravaju se u državnom proračunu. Hrvatsko knjižnično vijeće donosi poslovnik o svojem radu u roku od 90 dana od imenovanja članova Vijeća.

Člankom 39. propisano je da se pod obveznim primjerkom, bez obzira na medij, podrazumijevaju knjige, serijske publikacije (novine, časopisi, zbornici radova, godišnjaci i slično), službene publikacije, glazbene zvučne snimke, neglazbene zvučne snimke, glazbene note, zemljopisne i druge karte, slikovna djela (reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, plakati, razglednice i slično), multimedija, kompleti, mikrooblici, sitni tisak (brošure, letci, tiskanice, prospekti, katalozi, programi, kalendari i slično), online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.).

Člankom 40. propisano je da se obvezni primjerak prikuplja se u svrhu stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe kao kulturnog dobra, izrade nacionalne bibliografije, vođenja statistike o nacionalnoj nakladničkoj produkciji, pohrane i zaštite građe u svrhu njezine trajne dostupnosti korisnicima, izgradnje zavičajnih/regionalnih zbirki, te zbirki službenih publikacija te izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice.

Člankom 41. propisano je da nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje ili proizvodi tiskane publikacije, publikacije na elektroničkom prijenosnom mediju ili u drugim materijalnim oblicima namijenjene javnosti, dužan je od te građe o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu dva primjerka publikacija u obliku o kojem je objavljena ili proizvedena, jedan primjerak depozitnoj knjižnici izvan Zagreba te propisani broj primjeraka

građe za druge knjižnice sukladno pravilniku koji uređuje obvezni primjerak. Nakladnik je dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak trajno čuvati ili predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na trajnu pohranu. Svaki nakladnik dužan je u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke. Tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište. Obvezni primjerci moraju biti ispravni i potpuni, u obliku u kojem su namijenjeni prodaji i raspačavanju. Obvezni primjerak uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu uz prethodno mišljenje Hrvatskog Knjižničnog vijeća.

Člankom 42. propisuje se da je nakladnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj i objavljuje online publikacije (e-knjige, e-serijske publikacije, web-stranice i dr.), dužan obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu o postojanju i objavljivanju publikacije i dostaviti metapodatke i građu u formatu propisanom pravilnikom iz članka 41. stavka 1. ovog Zakona. Obvezni primjerak iz stavka 1. ovoga članka pohranjuje se u sustavima Hrvatske digitalne knjižnice.

Člankom 43. propisano je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu osigurava zaštitu i trajnu dostupnost te korištenje građe dostavljene obveznim primjerkom. Nakladnik digitalne građe ima pravo odrediti uvjete pristupa, ali je dužan dopustiti minimalnu razinu pristupa u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kontroliranoj radnoj okolini. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu postupa s obveznim primjerkom sukladno pravilniku, kojim se uređuje postupanje s obveznim primjerkom.

Člankom 44. propisano je da knjige i ostala tiskana građa (novine, časopisi, plakati i dr.) nastala do 1850. godine te sva rukopisna građa javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu, ima status kulturnog dobra, a katalozi ove knjižnične građe navedenih knjižnica sastavni su dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Croatica, nacionalna zbirka knjižnične građe iz članka 24. ovoga Zakona također ima status kulturnog dobra, a njezin katalog sastavni je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara. Za knjižničnu građu koja ima svojstva građe iz stavka 1. ovoga članka, knjižnica vjerske zajednice može radi osiguranja skrbni sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Pravne i fizičke osobe koje su vlasnici baštinskih knjižničnih zbirki i/ili pojedinačnih primjeraka vrijedne knjižnične građe mogu radi osiguranja skrbni o navedenoj građi sklopiti sporazum s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu ili drugom javnom ustanovom koja obavlja posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Zaštita i očuvanje građe iz stavka 1. i 2. ovoga članka uredit će se pravilnikom iz članka 7. ovoga Zakona.

Člankom 45. propisano je da stručni nadzor nad radom knjižnica obavlja matična knjižnica. Stručni nadzor nad radom matičnih knjižnica obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Stručni nadzor nad radom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavlja Hrvatsko knjižnično vijeće. Knjižnica nad kojom se obavlja nadzor dužna je matičnoj knjižnici, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnoga nadzora. Matična knjižnica dužna je Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na zahtjev, omogućiti uvid u podatke potrebne za obavljanje stručnoga nadzora.

Člankom 46. propisano je da nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javne knjižnice kojoj je osnivač Republika Hrvatska obavlja ministarstvo nadležno za poslove kulture, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno, nadzor nad zakonitošću rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavljaju ministarstvo nadležno za poslove kulture i ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja, a nadzor nad zakonitošću rada i općih akata knjižnice kojoj je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga pravna i fizička osoba obavlja ured državne uprave u županiji na području koje je njezino sjedište, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 47. propisano je da kada se prilikom obavljanja nadzora nad zakonitošću rada i općih akata, utvrdi da knjižnica, odnosno knjižnica u sastavu, ne ispunjava ne ispunjava koji od uvjeta za osnivanje knjižnice ili koji od standarda propisanih za pojedine vrste knjižnica, odredit će osnivaču rok u kojem je dužan otkloniti uočene nedostatke. Ne otkloni li osnivač uočene nedostatke u određenome roku, nadležno upravno tijelo donijet će rješenje o zabrani rada knjižnice, odnosno knjižnice u sastavu. Protiv rješenja o zabrani rada koje je donijelo nadležno upravno tijelo može se podnijeti žalba ministarstvu nadležnom za poslove kulture. Ako nadležno tijelo utvrdi da je statut ili drugi opći akt knjižnice protivan ovom Zakonu ili drugim propisima zatražit će od knjižnice da ga u roku od mjesec dana uskladi. Ako knjižnica u navedenom roku od mjesec dana ne uskladi statut ili drugi opći akt knjižnice, nadležno tijelo obustavit će njihovu daljnju primjenu i o tome u roku od osam dana izvijestiti ministarstvo u čijoj je nadležnosti rad knjižnice s prijedlogom za poništenje odnosno ukidanje ovih akata ili pojedinih njihovih odredaba. Rješenje o prijedlogu za poništenje ili ukidanje statuta ili drugog općeg akta knjižnice ili pojedinih njihovih odredbi, a koje su protivne ovom Zakonu ili drugim propisima, nadležno ministarstvo dužno je donijeti u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga. Protiv rješenja o prijedlogu za poništenje ili ukidanje statuta ili drugog općeg akta knjižnice ili pojedinih njihovih odredbi, a koje su protivne ovom Zakonu ili drugim propisima, iz ovoga članka žalba nije dopuštena već se može pokrenuti upravni spor.

Člancima 48. i 49. propisuju se prekršajne odredbe.

Člankom 50. određuje se da će knjižnice i pravne osobe u čijem se sastavu nalaze knjižnice, uskladiti statut, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona u 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Člankom 51. određeno je da Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano prema odredbama Zakona o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97., 5/98., 104/00. i 69/09.) nastavlja s radom do imenovanja Hrvatskog knjižničnog vijeća prema odredbama ovog Zakona. Ministar nadležan za kulturu će u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pokrenuti postupak imenovanja predsjednika i članova Hrvatskog knjižničnog vijeća sukladno odredbama ovoga Zakona. Hrvatsko knjižnično vijeće imenovano u skladu s odredbama ovog Zakona dužno je u roku od 90 dana od dana imenovanja donijeti poslovnik o svojem radu.

Člankom 52. propisuje se da će ministar nadležan za kulturu donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnik kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe, pravilnik kojim se uređuje sadržaj Upisnika, pravilnik kojim se uređuju uvjeti i način stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci i članka i pravilnik kojim se uređuje matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica. Pravilnik kojim se uređuje obvezni primjerak ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, s rokom dana stupanja na snagu toga pravilnika 1. siječnja 2021. kako bi se osigurale pripremne radnje za provedbu odredbi ovoga Zakona, o obveznom primjerku. Ministar nadležan za kulturu donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde za narodne, specijalne i digitalne knjižnice, a ministar nadležan za znanost i obrazovanje donijet će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona standarde za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice. Također se propisuje da će se do stupanja na snagu navedenih propisa primjenjivati: Pravilnik o upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu (Narodne novine, broj 139/98. i 25/17.), Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 58/99.), Standardi za školske knjižnice (Narodne novine, broj 34/00.), Standardi za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 33, 1-4(1990), str. 21-226), Hrvatski standardi za specijalne knjižnice (Vjesnik bibliotekara Hrvatske 35, 3-4(1992), str. 258-269; Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete 5(1993), str. 12-14), Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (Narodne novine, broj 28/11., 16/14., 60/14. – Ispravak i 47/17.), Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 43/01.), Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe (Narodne novine, broj 21/02.), Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (Narodne novine, broj 52/05.)

Člankom 53. stavkom 1. propisuje da pravna ili fizička osoba koja izdaje ili proizvodi građu namijenjenu javnosti, a koja se smatra obveznim primjerkom dužna je od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu devet obveznih primjeraka, od kojih Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu zadržava dva, a po jedan primjerak dostavlja sveučilišnim knjižnicama u Splitu, Rijeci, Puli i Osijeku, kao i u Mostaru te opće-znanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru. Svaki nakladnik dužan je u navedenom roku dostaviti još po jedan primjerak građe matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke. Tiskar s područja jedne županije koji tiska za nakladnika iz druge županije dužan je u istom roku jedan primjerak dostaviti matičnoj knjižnici na području županije na kojoj je njegovo sjedište. Za tiskanu ili

umnoženu, odnosno proizvedenu građu izdanu na više jezika ili raznim pismima, ili u više izdanja, obvezni se primjerci dostavljaju posebno na svakom jeziku, na svakom pismu, za svako novo izdanje. Novim izdanjem smatra se izdanje koje se stavlja u promet s promijenjenom naslovnom stranicom, novim omotom, dopunjenim ili promijenjenim tekstom, novim slikama, tablicama i sličnim promjenama. Pod obveznim primjerkom, bez obzira jesu li namijenjeni prodaji, odnosno besplatnom raspačavanju, podrazumijevaju se tiskovine: knjige, brošure, skripta, posebni otisci, časopisi, novine, magazini, bilteni, zemljopisne i druge karte, reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, muzikalije, katalozi, kalendari, kazališni i drugi programi, te njihovi dodaci u tiskanom, audiovizualnom i elektroničkom obliku, plakati, letci, kratki oglasi i priopćenja, razglednice, službene i trgovačke tiskalice; audiovizualna građa: gramofonske ploče, audio i video kasete, magnetofonske vrpce, snimljeni mikrofilmovi i kompakt diskovi; te elektroničke publikacije: kompakti diskovi, magnetske vrpce, diskete, baze podataka i on-line publikacije. Svi nakladnici službenih publikacija dužni su besplatno i o svom trošku dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i dva dodatna primjerka, te Digitalnom informacijsko-dokumentacijskom uredu Vlade Republike Hrvatske jedan primjerak svojih izdanja. Nakladnici službenih publikacija županija, Grada Zagreba, gradova i općina dužni su dostaviti jedan primjerak tih publikacija matičnoj knjižnici na području županije na kojoj imaju sjedište, odnosno Grada Zagreba, a nakladnici službenih publikacija gradova i općina i narodnoj knjižnici koje su osnivači. Službenim publikacijama u smislu ovoga članka smatraju se one publikacije što ih izdaju tijela državne vlasti i tijela državne uprave, odnosno tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave kao svoja službena izdanja. Nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliofilska izdanja, grafičke mape i sl.) dužan je dostaviti po jedan primjerak tekstualnog dijela Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Obvezni primjerci moraju biti ispravni i u stanju u kojem će biti raspačavani. Svi nakladnici, tiskari i proizvođači audiovizualne građe i elektroničkih publikacija u Republici Hrvatskoj, dužni su posljednjeg dana u tekućem mjesecu dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu izvješće o cjelokupnoj izdanoj, tiskanoj, odnosno proizvedenoj građi tijekom prethodnog mjeseca u dva primjerka. Tiskovine povjerljivog sadržaja izuzete su od obveze dostavljanja, ali su njihovi naručitelji dužni trajno ih čuvati najmanje u dva primjerka. Dostavljene obvezne primjerke kojih je raspačavanje naknadno zabranjeno knjižnice su dužne čuvati. Također, propisuje se da će se do stupanja na snagu odredbi o obveznom primjerku iz ovog Zakona, na obvezni primjerak primjenjivati odredbe ovoga članka.

Člankom 54. propisuju se prekršajne odredbe koje se odnose na obveze propisane odredbama članka 53. o obveznom primjerku.

Člankom 55. propisuje da će ministar nadležan za kulturu predložiti Vladi Republike Hrvatske donošenje nacionalnog plana razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Člankom 56. određeno je da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o knjižnicama (Narodne novine, broj 105/97., 5/98. - Ispravak, 104/00., 87/08. i 69/09.).

Člankom 57. propisuje da ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim odredbi o obveznom primjerku koje stupaju na snagu 1. siječnja 2021. Razlog za odgodu stupanju ovih odredbi na snagu sadržan je u potrebi prilagodbe davatelja obveznog primjerka te depozitnih knjižnica na novi i tehnološki različit način prikupljanja i čuvanja pojedinih vrsta obveznog primjerka.